EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 4. 6. 2025
COM(2025) 612 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktorým sa Portugalsku umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky)

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktorým sa Portugalsku umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121,

so zreteľom na nariadenie (EÚ) 2024/1263, a najmä na jeho článok 26,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

keďže:

(1) Hlavnými prvkami zreformovaného rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade[1] spolu so zmeneným nariadením (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku[2] a zmenenou smernicou Rady 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov[3]. Cieľom rámca je zabezpečiť prostredníctvom reforiem a investícií udržateľnosť verejného dlhu a udržateľný a inkluzívny rast. Podporuje sa v ňom preberanie zodpovednosti zo strany členských štátov s dôraznejším zameraním na strednodobý horizont, sprevádzané účinným a koherentným presadzovaním pravidiel.

(2) Maximálne miery rastu čistých výdavkov stanovené v odporúčaní Rady v súlade s článkom 17 ods. 1 alebo článkom 19 nariadenia (EÚ) 2024/1263 sú jedinou operatívnou referenciou pre ročný fiškálny dohľad nad jednotlivými členskými štátmi. Zároveň sú ústredným prvkom nového rámca správy hospodárskych záležitostí. Maximálnymi mierami rastu čistých výdavkov, ktoré sú stanovené v uvedenom odporúčaní Rady, sa stanovuje rozpočtové obmedzenie v trvaní štyroch alebo piatich rokov, ktoré je založené na štvorročnom období úprav, ktoré možno prípadne predĺžiť o ďalšie obdobie najviac troch rokov.

(3) Rámec poskytuje flexibilitu pri uplatňovaní pravidiel v prípade výnimočných okolností mimo kontroly členských štátov, ktoré výrazne ovplyvňujú verejné financie, v súlade s článkom 26 nariadenia (EÚ) 2024/1263. V takomto prípade môže Rada, na žiadosť členského štátu a na odporúčanie Komisie na základe jej analýzy, v lehote štyroch týždňov od odporúčania Komisie prijať odporúčanie, ktorým sa členskému

---

1 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

2 Nariadenie Rady (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).

3 Smernica Rady 2011/85/EÚ z 8. novembra 2011 o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

štátu umožní odchýliť sa od jeho maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou, ak i) existujú výnimočné okolnosti mimo kontroly členského štátu, ktoré ii) výrazne ovplyvňujú verejné financie dotknutého členského štátu, a to iii) za predpokladu, že takáto odchýlka zo strednodobého hľadiska neohrozí fiškálnu udržateľnosť. Rada má časovo obmedziť trvanie takejto odchýlky.

(4) Hlavy štátov alebo predsedovia vlád, ktorí sa stretli 10. – 11. marca 2022 vo Versailles, sa vzhľadom na vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine zaviazali posilniť európske obranné spôsobilosti. Tieto ciele boli zopakované v Strategickom kompase pre bezpečnosť a obranu. Európska rada vo svojich záveroch o európskej obrane zo 6. marca 2025 uvítala zámer Komisie odporučiť koordinovanú aktiváciu národnej únikovej doložky v rámci Paktu stability a rastu ako okamžité opatrenie.

(5) Komisia vo svojom oznámení z 19. marca 2025[4] vyzvala všetky členské štáty, aby koordinovaným spôsobom využívali flexibilitu, ktorú poskytuje národná úniková doložka, s cieľom maximalizovať vplyv na obranné spôsobilosti EÚ. Cieľom tejto flexibility je uľahčiť trvalý prechod na vyššie úrovne výdavkov na obranu. V uvedenom oznámení sa opisuje, že aktivácia národnej únikovej doložky by členským štátom pri schvaľovaní strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov alebo pri stanovovaní nápravnej trajektórie v rámci postupu pri nadmernom deficite umožnila odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou, pokiaľ je táto odchýlka opodstatnená zvýšením výdavkov na obranu v porovnaní s referenčným rokom a pokiaľ ročné prekročenie do roku 2028 nepresiahne 1,5 % HDP. Zvýšenie nad rámec tejto hodnoty by podliehalo bežnému posudzovaniu súladu. Stanovenie takéhoto maxima je potrebné na zabezpečenie toho, aby nebola ohrozená fiškálna udržateľnosť a aby všetky členské štáty pri prechode na vyššiu úroveň výdavkov na obranu zároveň mohli využívať túto flexibilitu. Presné sumy sa určia, keď budú k dispozícii výsledné údaje, aby sa zabezpečilo, že dodatočná flexibilita sa použije len na zamýšľaný účel.

(6) V odporúčaní Rady z 21. januára 2025[5] sa schválila trajektória vývoja čistých výdavkov Portugalska.

(7) Dňa 30. apríla 2025 Portugalsko predložilo Rade a Komisii žiadosť o aktiváciu národnej únikovej doložky.

(8) Portugalsko vo svojej žiadosti uvádza, že v kontexte zvýšeného geopolitického napätia predstavuje pokračujúca útočná vojna Ruska proti Ukrajine a s tým súvisiace ohrozenie európskej bezpečnosti existenčnú výzvu pre Úniu, v dôsledku čoho je nevyhnutné výrazne zvýšiť výdavky na obranu. Táto situácia predstavuje výnimočné okolnosti mimo kontroly každého členského štátu.

(9) Portugalsko vo svojej žiadosti uvádza údaje o celkových výdavkoch na obranu (tabuľka 1). Okrem toho Portugalsko plánuje v nadchádzajúcich rokoch výdavky na obranu postupne zvyšovať, pričom v roku 2028 sa má priblížiť k úrovni 1,3 % HDP. Zvýšenie výdavkov na obranu preto výrazne ovplyvňuje verejné financie Portugalska.

---

4 Oznámenie Komisie [C(2025) 2000 final], 19. marca 2025.

5 Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Portugalska (Ú. v. EÚ C, C/2025/641, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj).

Tabuľka 1: Celkové výdavky na obranu v Portugalsku

	2021 a	2022 a	2023 a	2024 b	2025 b
Celkové výdavky verejnej správy na obranu (% HDP)	0,8	0,8	0,8	0,9	1,1

Zdroj: a: Eurostat; b: informácie, ktoré Portugalsko poskytlo Rade a Komisii.

(10) Portugalsko odhaduje, že zvýšenie celkových výdavkov na obranu ako pomeru k HDP v rokoch 2021 až 2025 bude predstavovať rádovo 0,3 percentuálneho bodu, a preto prispeje k zhoršeniu salda verejných financií a zvýšeniu verejného dlhu.

(11) Ak by všetky ostatné ukazovatele ostali konštantné, zvýšenie výdavkov počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje národná úniková doložka, povedie do konca tohto obdobia k vyššiemu verejnému dlhu a k deficitu. Z orientačných prognóz, ktoré vypracovala Komisia za predpokladu, že do roku 2028 lineárnym tempom dôjde k zvyšovaniu verejných výdavkov v najvyššej miere, ktorú povoľuje toto odporúčanie, vyplýva, že v roku 2028 bude pomer deficitu k HDP o 1,2 percentuálneho bodu vyšší a pomer dlhu k HDP o 2,1 percentuálneho bodu vyšší než v prípade, keby čisté výdavky rástli v súlade s trajektóriou stanovenou v odporúčaní Rady C/2025/641. V tejto situácii by pravdepodobne bola nutná dodatočná fiškálna úprava po období aktivácie národnej únikovej doložky, aby sa splnili požiadavky fiškálneho rámca vrátane zabezpečenia toho, aby pomer dlhu k HDP dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend, alebo aby zostal v strednodobom horizonte na obozretnej úrovni pod 60 % HDP a aby deficit v strednodobom horizonte znížil pod úrovňou 3 % HDP alebo pod touto referenčnou hodnotou zotrval. Portugalsko uznáva, že v budúcnosti si štrukturálne vyššie výdavky na obranu môžu vyžadovať politiky zamerané na zachovanie fiškálnej udržateľnosti a dodržiavanie fiškálnych pravidiel v strednodobom horizonte.

(12) Údaje o výdavkoch verejnej správy na obranu sú zostavované a zverejňované národnými štatistickými úradmi a Eurostatom podľa medzinárodnej štatistickej klasifikácie výdavkov verejnej správy (COFOG)[6] v rámci Európskeho systému národných účtov (ESA2010)[7]. Tieto údaje sú vhodné na posúdenie vplyvu výdavkov na obranu na deficit verejných financií, dlh a čisté výdavky a súvisiace koncepty. Proces zberu údajov vypracuje Eurostat v úzkej spolupráci s národnými štatistickými úradmi. Východiskovým bodom by mali byť kategórie COFOG v oblasti obrany, pričom by sa mala zohľadňovať aj definícia NATO a zároveň by sa mala zachovať možnosť riešenia anomálií, ktoré by mohli vyplynúť z rozdielov medzi jednotlivými systémami ročného vykazovania. Proces zberu údajov musí byť zosúladený s lehotami na predkladanie správ v rámci postupu pri nadmernom deficite.

(13) V prípade niektorých zmlúv týkajúcich sa vojenského vybavenia podpísaných počas obdobia aktivácie národnej únikovej doložky môže navyše k samotnému dodaniu predmetu zmluvy dôjsť až neskôr, čo bude mať vplyv na verejné financie až po období

[6] Príručka o zdrojoch a metódach zostavovania štatistík COFOG – Štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (COFOG) – vydanie z roku 2019.

[7] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 (Ú. v. EÚ L 174, 26.6.2013, s. 1).

aktivácie doložky. V snahe zohľadniť túto možnosť by sa flexibilita poskytnutá na základe národnej únikovej doložky mala vzťahovať aj na výdavky na obranu súvisiace s takýmto neskorším dodaním vybavenia, a to za predpokladu, že príslušné zmluvy boli podpísané počas obdobia aktivácie doložky a že tieto oneskorené výdavky na obranu zostanú v rámci uvedeného celkového stropu.

(14) Pri výdavkoch financovaných z úverov poskytnutých v rámci nového nástroja Bezpečnostná akcia pre Európu (SAFE)[8] na posilnenie európskeho obranného priemyslu by sa uvedená flexibilita využívala automaticky. Členské štáty by v tejto súvislosti oznámili Eurostatu všetky výdavky súvisiace s obranou vynaložené v rámci nástroja SAFE v kategóriách „Výrobky obranného priemyslu“ a „Iné výrobky na obranné účely“, ako sa vymedzuje v návrhu nariadenia, ktorým sa zriaďuje nástroj SAFE.

(15) Týmto odporúčaním sa nemení vymedzenie pojmov deficit verejných financií, dlh a čisté výdavky a súvisiacich konceptov. Údaje založené na týchto konceptoch má Portugalsko zostavovať a vykazovať v súlade s nariadeniami (EÚ) 2024/1263, (EÚ) č. 479/2009 a (EÚ) č. 549/2013,

TÝMTO ODPORÚČA:

1. V rokoch 2025 – 2028 sa Portugalsko smie odchýliť od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených v odporúčaní Rady C/2025/641[9] a prekročiť ich, pokiaľ čisté výdavky nad rámec týchto maximálnych mier rastu nepresahujú:

   i) zvýšenie výdavkov na obranu v percentách HDP od roku 2021;

   ii) za predpokladu, že odchýlka nad rámec maximálnych mier rastu čistých výdavkov nepresahuje 1,5 % HDP.

2. V období po roku 2028 sa Portugalsko naďalej smie odchýliť od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených v odporúčaní Rady v súlade s článkami 17 alebo 19 nariadenia (EÚ) 2024/1263 a prekročiť ich, pokiaľ čisté výdavky nad rámec týchto maximálnych mier rastu súvisia s dodávkami vojenského vybavenia, ktoré boli zmluvne dohodnuté pred koncom roka 2028, a pokiaľ zostávajú v rámci uvedeného celkového stropu.

3. V súlade s článkom 22 ods. 7 nariadenia (EÚ) 2024/1263 sa odchýlky od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou, ktoré sú povolené týmto odporúčaním, na kontrolnom účte Portugalska nebudú zaznamenávať ako záporné zostatky.

[8] Nariadenie Rady (EÚ) 2025/…, ktorým sa zriaďuje Nástroj bezpečnostnej akcie pre Európu posilnením európskeho obranného priemyslu (SAFE).

[9] Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Portugalska (Ú. v. EÚ C, C/2025/641, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj).

4. V snahe zabezpečiť správne zaznamenávanie dodatočných výdavkov má Portugalsko zahrnúť skutočné a plánované údaje o celkových výdavkoch na obranu (oddiel COFOG 02) a investíciách do obrany (oddiel COFOG 02 P.51) [a] všetky výdavky, ktoré majú byť financované z úverov v rámci nástroja SAFE a ktoré nie sú zahrnuté v oddiele COFOG 02:

   a) za roky T-4, T-3, T-2 a T-1 (pričom rok T je aktuálny rok) vo vykazovaní pre Komisiu (Eurostat) v súlade s nariadením Rady (EÚ) č. 479/2009;

   b) za roky 2021 až do roku T (aktuálny rok), v národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch a vo výročných správach o pokroku v súlade s článkom 11 ods. 1, článkom 15 a článkom 21 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1263;

   c) za roky T (aktuálny rok) a T+1 v návrhoch rozpočtových plánov v súlade s nariadením (EÚ) č. 472/2013.

Toto odporúčanie je určené Portugalsku.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka